

misit Helciam, & alios primarios, vt orarent Dominum ad auerendas huiusmodi maledictiones: Et simul consulere, quid facto opus esset. 6. Quod cum Regi nunciatum esset, conuocauit vniuersum populum, & lecto publicè libro Deuteronomij, pepigit fœdus cum Deo, & adiurauit omnes, vt idem facerent: ac promitterent, se seruaturus præcepta Legis, quæ in illo libro continebantur. Quod etiam factum est. 7. His peractis, celebrauit Phasè in Hierusalem, & curauit, vt Sacerdotes & Leuitæ iuxta ordinem suum distributi, ministrarent in Templo, & officia sua peragerent. 8. Tandem, cum Nechao Rex Ægypti veniret cum exercitu contra Regem Assyriorum, occurrit illi Iosias, vt ipsum impediret. In pugna, quæ fiebat in campo Mageddo, vulneratus & mortuus est. De quo sic legimus 2. Paralip. 35. 24. *Vniuersus Iuda & Hierusalem luxerunt eum: Ieremias maxime.*

34. IOACHAZ, filius Iosias, à populo terræ constitutus fuit Rex. Quod indignè ferens Nechao Rex Ægypti, venit post tres menses in Hierusalem. Ac primo deposuit Ioachaz, & captiuum duxit in Ægyptum. 2. Exegit à populo centum talenta argenti, & talentum auri, eo quod sine ipsius autoritate constituisset sibi Regem. 3. In locum depositi Regis subrogauit Eliacim, alterum filium Iosias, quem alio nomine vocauit Ioachim. Fuit autem Ioachaz impius, & in Ægypto mortuus est. (4. Regum 23.3. & 2. Paralipomenon 36.1.)

35. IOACIM, seu ELIACIM, fuit etiã impius. Sub illo, & sequentibus Regibus, comple-

tæ sunt maledictiones & captiuitates, quas Deus, propter peccata Manassis & aliorum Regum, minatus erat Iudæis. (4. Regum 24.3.) Nam anno regni eius tertio, venit Nabuchodonosor Rex in Hierusalem, & ipsum Regem Ioachim, cum magna populi parte & vasis Templi, captiuum duxit in Babylonem. (2. Paralipomen. 36.6. & Dan. 1.1.) Postea tamen regno fuit restitutus, cum certum quotannis tributum promississet. Soluit hoc tributum tribus tantum annis, & tum coniunxit se Ægyptiis, & Regi Nabuchodonosori rebellauit. (4. Regum 24.1.) Quod ægrè ferens Nabuchodonosor, rediit in Hierusalem, anno vndecimo regni Ioachim, & cepit illum captiuum, & extra Hierusalem interfecit, ac insepultum reliquit. Quod Deus prædixerat per Prophetam, Ieremiæ 22.18. *Hec dicit Dominus ad Ioachim, filium Iosia. Regem Iuda: Non plingent eum. Et infra: Sepulchra asini sepelietur, putrefactus & proiectus extra portas Hierusalem.*

36. IOACHIN, filius Ioachim, (qui & Iechonias dictus est) fuit similiter malus, & tribus tantum mensibus regnavit. Tunc iterum venit Nabuchodonosor Rex in Hierusalem, & captiuos abduxit Regem, matrem eius, vxores, seruos, Principes, & decem millia virorum fortium in Babylonem: Et asportauit omnia vasa Templi, & thesauros domus Domini, & thesauros domus Regiæ: Nihilque reliquit in Iuda & Hierusalem, nisi pauperes populi terræ Pro Ioachin verò cõstituit alium Regem, Mathaniam, patrum eius, & vocauit illum Sedeciam. (quarto Regum vigesimo-quarto, versu vndecimo.)

37. SEDECIA S, seu Mathanias, à Nabuchodonosore constitutus Rex, fuit malus. Hic confirmato regno, cœpit rebellare contra Nabuchodonosorem. Itaque Nabuchodonosor venit cum ingenti exercitu, & obsedit Hierusalem, ab anno nono regni Sedeciæ vsque ad vndecimum. Quo anno, cum fames prævaleret in ciuitate, nec haberent amplius panem, quem comederent; quadam nocte fugit Rex Sedecias, & omnes bellatores cum eo, per viam, quæ ducit ad campestria solitudinis. Tunc exercitus Nabuchodonosoris persecutus est illum, & comprehendit in planitie Iericho. Omnes bellatores, qui erant cum eo, dispersi sunt, & reliquerunt eum. Inde ductus est ad Nabuchodonosorem in Reblatha. Vbi hæc contigerunt. 1. Nabuchodonosor occidit omnes filios Sedeciæ coram eo. 2. Oculos eius effodit. 3. Vincitum catenis duxit in Babylonem. Postea misit Nabuzardan Principem exercitus sui in Hierusalem; qui hæc patravit. 1. Templum Domini, domum Regiam, & omnes domos Hierusalem combussit igni. 2. Muros Hierusalem in circuitu destruxit. 3. Omnia vasa & ornamenta Templi abstulit. 4. Quotquot residui erant in ciuitate, vel occidit, vel abduxit: relictis tantum vinitoribus & agricolis. 5. His præfecit Godoliam. Et hæc fuit tertia captiuitas Babylonica, sub qua periit regnū Iuda. (4. Reg. 25. & 2. Paralipomen 36. 13.) Nota. Hæ tres captiuitates contigerunt propter peccata Iudæorum. Cùm enim Deus per Prophetas nihil apud eos efficeret; voluit illos bellis, cædibus, & captiuitatibus castigare, vt vel sic tandem ad sanio rem mentem redirent.

38. Hæc

38. Hæc sufficiant de Regibus Iuda. Sequuntur Reges Israël, qui omnes, post factam regni diuisionem, fuerunt impij & idololatræ. Author idololatriæ, vt paulo post dicam, fuit Ieroboam. Habuerunt primariam regni sedem, primo quidem in Sichem, tribus Ephraim: deinde in Thersa, tribus Manasse: postremo in Samaria, quæ erat in finibus tribus Ephraim, prope tribum Manasse. Durauit hoc regnum vsque ad annum sextum regni Ezechia, Regis Iuda. Tunc enim filij Israël ab Assyriis in captiuitatem ducti sunt.

39. Igitur primus Rex Israël, post mortem Salomonis, fuit Ieroboam, filius Nabat, Ephraetæ, & à Deo speciatim electus per Ahiam Silonitem Prophetam: cum hac promissione, vt si Deo adhereret, & mandata eius custodiret, in regno confirmaretur, non solum ipse, sed etiam posterius eius. (3. Regum 11. 29.) sed dupliciter peccauit. Primò, quia fuit ingratus pro beneficio. Nam statim accepto regno, recessit à Deo, & factus est idololatra. Secundò, fuit incredulus. Non enim credebat regnum suum stabiliendum à Deo, sed per propriam prudentiam & industriam. Res sic contigit. Soliti erant filij Israël ter singulis annis ire in Ierusalem, vt ibi orarent, & Deo offerrent sacrificia. Timebat ergo Ieroboam, ne si deinceps id facerent, redirent ad obedientiam Roboam Regis Iuda, filij Salomonis, qui habitabat in Ierusalem, & erat legitimus regni hæres, à quo defecerant. Et sic ipse regni administratione excluderetur. Ne id fieret, excogitato pessimo consilio, conflauit duo

duos vitulos aureos, & dixit filiis Israël: *Nolite vltra ascendere in Ierusalem: Ecce Diximus, Israël, qui te eluxerunt de terra Egypti.* Et vnum posuit in Berhel, alterum in Dan. (3. Reg. 12. 26.) Et sic effecit, vt filij Israël, relicto Deo, fierent idololatræ, & vitulos aureos adorarent. Vnde sæpè de illo dicitur: *Qui peccare fecit Israël.* Et quia reliqui Reges Israël exemplum ipsius imitati sunt, solet de illis dici: *Ambulauit in via Ieroboam, & in peccatis eius, quibus peccare fecit Israël.*

40. Deinde extruxit altare in Bethel: constituit novos Sacerdotes ex infima plebe, qui non erant de filiis Leui: instituit solennitatem, mense octauo. die 15. mensis celebrandam, similem ei, quæ celebrabatur in Ierusalem: Et in ista solennitate ipse tanquam Pontifex obtulit solennes victimas, & incensum adoleuit. (3. Reg. 12. 31.) Propter hanc impietatem variis modis à Deo punitus est. 1. Altare scissum est, in quo ipse incensum adolebat. 2. Exaruit manus illius. 3. Abia, filius eius mortuus est. 4. Tota familia paulo post deleta. 5. Omnes, qui ex familia ipsius interfecti sunt, manserunt insepulti, & à canibus & feris dilacerati sunt. 6. Regnum ad aliam familiam translatum. Quæ omnia fuscè narrantur tertio Regum, decimo tertio & decimo quarto. De reliquis Regibus, qui Ieroboam successerunt, nihil necesse est dicere. Constat fuisse impios.

QVÆSTIO

QVÆSTIO V.

Quomodo creati fuerint Reges Hebræorum?

1. **D**icam 1. de Creatione. 2. de Inauguratione. 3. de Vnctione. Igitur, quod ad creationem attinet, notandum est. Reges variis titulis creati. seu ius regni adipisci posse. 1. Electione. 2. Successione. 3. Iure belli. 4. Vi & tyrannide. 5. Donatione. 6. Emptione aut permutatione. 7. Adoptione. 8. Superioris, aut potentioris autoritate. Et si qui alij sunt.

2. Est ergo quæstio, Quo titulo Reges Hebræorum ad regnum peruenerint? Aliqui putant, electione seu suffragiis populi creatos esse, & regnandi potestatem accepisse. Ita Carolus Sigonius, & Gulielmus Barclaius, apud Pincdam lib. 2. de rebus Salomonis cap. 2. Quod dupliciter probari potest. Primò, quia Deus permisit populo ius suffragij in eligendo Rege, iuxta illud Deuteronomij 7. 15. *Non poteris alterius gentis hominem Regem facere, qui non sit frater tuus.* Secundò, quia constat multos à populo electos esse. Sic electus est Saul. 1. Reg. 22. 13. *Nunc ergo preste est Rex vester, quem elegistis & petistis.* Sic Dauid 1. Reg. 5. 1. *Venerunt vniuersa tribus Israël ad Dauid in Hebron, & unxerunt in Regem super Israël.* Sic Salomon 1. Paralip. 29. 23. *Sedit Salomon super solium Domini in Regem pro Dauid patre suo, & cunctis placuit, id est, cuncti consenserunt & suffragati sunt.* Sic Roboam 3. Reg. 12. 1.

Veni

Veni autem Roboam in Sichem: illuc enim congregatus erat omnis Israël ad constituendum eum Regem. Sic Ieroboam ibidem versu 20. Factum est autem, cum audisset omnis Israël, quod reuersus esset Ieroboam, miserunt, & vocauerunt eum congregato coetu, & constituerunt eum Regem super omnem Israël. Sic Ochozias 2. Paralip. 22. 1. Constituerunt autem habitatores Ierusalem, Ochoziam, filium eius minimum, Regem pro eo. Sic Ozias 2. Paralip. 26. 1. Omnis autem populus Iuda, filium eius Oziam annorum sexdecim constituit Regem pro Amasia patre suo. Sic Iofias 2. Paralip. 23. 25. Reliqua populi multitudo, castis iis, qui Amon percusserant, constituit Regem Iosiam filium eius pro eo. Sic Ioachaz secundo Paralipomenon trigesimo sexto, versu primo. Tuli ergo populus terra Ioachaz, filium Iosie, & constituit Regem pro patre suo in Ierusalem.

3. Respondeo. Aliud est loqui de iure, aliud de facto. Si loquamur de iure, non poterat alius constitui vel creari Rex à populo, nisi qui à Deo electus & designatus esset, iuxta illud Deut. 17. 15. Eum constituas Regem, quem Dominus Deus tuus elegerit de numero fratrum tuorum. Et quia hoc non semper seruatum est, ideo conqueritur Deus apud Oseam cap. 8. v. 4. Ipsi regnauerunt, & non ex me. Si autem loquamur de facto, seruandæ sunt sequentes Conclusiones.

4. PRIMA CONCLUSIO. Aliqui per Electionem diuinam creati sunt Reges Hebræorum; vt Saul, Dauid, Ieroboam, Baasa, Iehu. Nam Saul à Samuele, iussu Dei, priuatim vnctus est in Regem, nec præsentem, nec scientem populo. 1. Reg.

Reg. 10. 1. Tuli autem Samuel lenticulam olei, & effudit super caput eius, & ait: Ecce, vnxit te Dominus super hereditatem suam in Principem. Hoc enim mandauerat Deus Samueli 1. Reg. 9. 16. Hac ipsa hora, qua nunc est, cras mutam virum ad te de terra Benjamin, & unges eum Ducem super populum meum Israël. Postea per sortes, Deo item dirigente, publicè electus est. 1. Reg. 10. 20. Applicuit Samuel omnes tribus Israël, & cecidit fors super Benjamin. Et applicuit tribum Benjamin & cognationes eius, & cecidit cognatio Metri, & peruenit vsque ad Saul filium Cis. Huic electioni à Deo factæ, consensus populus, dicens: *Vinat Rex*. Non tamen omnis populus, sed pauci duntaxat, quorum Deus tetigerat corda, vt loquitur Scriptura ibidem versu 26.

5. Idem constat de Dauide. Cum enim Saul à Deo Rex constitutus, vt dixi, non obediret Deo, abiecit illum Deus, & regnum eius transtulit in Dauidem. 1. Reg. 13. 13. Dixit Samuel ad Saul: Stulte egisti, nec custodisti mandata Domini Dei tui, qua precepit tibi. Quod si non fecisses, iam nunc preparasset Dominus regnum tuum super Israël in sempiternum; sed nequâquam regnum tuum ultra consurget. Quæsiuit Dominus sibi virum iuxta cor suum: & precepit ei Dominus, vt esset Dux super populum suum. Et cap. 15. ver. 28. Et ait ad eum Samuel: Scidit Dominus regnum Israël à te hodie, & tradidit illud proximo tuo meliori te. Et Actorum decimotertio, versu vigesimo secundo. Et amoro illo (Saul) suscitauit illi Dauid Regem.

6. Similiter de Ieroboam, qui à Deo per Prophetam monitus est, quod facta regni Salomonis diui

diuisione, ipse futurus esset Rex super decem tribus. 3. Regum 11. *Et ait Ahas ad Ieroboam: Tolle tibi decem scissuras: Hac enim dicit Dominus Deus Israël: Ecce ego scindam regnum Salomonis, & dabo tibi decem tribus.*

7. Et de Baasa, cui Dominus dixit per Prophetam 3. Reg. 16. 2. *Pro eo, quod exaltauit te de puluere, & posuit te Ducem super populum meum Israël: tu autem ambulasti in via Ieroboam, & peccare fecisti populum meum Israël, ut me irritares in peccatis eorum: Ecce ego demetam posteriora Baasa, & posteriora domus eius: & faciam domum tuam, sicut domum Ieroboam filij Nabat. Qui mortuus fuerit de Baasa in ciuitate, comedent eum canes: Et qui mortuus fuerit ex eo in regione, comedent eum volucres coeli.*

8. Et de Iehu, qui à Propheta, iussu Dei, in Regem Israël vnctus est. 3. Reg. 19. 25. *Au Dominus ad Heliam: Vade & reuertere in viam tuam per desertum in Damascum: cumque perueneris illuc, unges Hazael Regem super Syriam, & Ieha filium Namsi unges regem super Israël. Et 4. Regum 9. 1. Tolle lenticulam olei, & vade in Ramoth Galaad: cumque veneris illuc, videbis Iehu, tenensque lenticulam olei, fundes super caput eius, & dices: Hac dicit Dominus: Vnxit te Regem super Israël. De vnctione dicam plura quaest. 7.*

9. SECUNDA CONCLUSIO. Aliqui facti sunt Reges per successionem, vt Salomon, Roboam, & plerique alij Reges Iuda. Itemque ex Regibus Israël, Nadab, Ela, Achab, Ochozias, Ioram, Ioachaz, Ioas, Ieroboam, Zacharias, Phaceia. Hi enim suis parentibus in regno successerunt, vt ex Scriptura patet. Sed norandum est, hanc successionem

successionem aliquando coniunctam fuisse, vel cum expressa Dei, vel cum expressa hominum electione. Prius patet exemplo Salomonis, qui quidem successit Dauidi, patri suo, in regno; sed ex peculiari Dei ordinatione, vt fatetur ipsemet Dauid 1. Paralip. 28. 5. *De filiis meis (filios enim multos dedi mihi Dominus) elegit Salomonem filium meum, vt sederet in throno regni Domini super Israël. Et similiter Salomon 2. Paralipomenon 1. 9. Tu me fecisti Regem super populum tuum multum. Et Sapient. 9. 7. Tu elegisti me Regem populo tuo. Posterius constat exemplo Abia, quem Roboam pater eius, praeter aliis suis filiis designauit Regem, 2. Paralipomenon 11. 22. Constituit vero in capite Abiam, filium Maacha, Ducem super omnes fratres suos: ipsum enim Regem facere cogitabat, quia sapientior fuit, & potentior super omnes filios eius.*

10. TERTIA CONCLUSIO. Aliqui facti sunt Reges per vim & tyrannidem, vt Athalia in regno Iuda: Et Zambri, Sellum, Manahem, Phacee, Osee, in regno Israël. De Athalia sic legimus quarto Regum vndecimo, versu primo. *Athalia vero mater Ochozia, videns mortuum filium suum, surrexit, & interfecit omne semen regium. Et postea subditur: Porro Athalia regnavit super terram. De Zambri 3. Reg. 16. 9. Rebellaui contra eum (Elam filium Baasa) seruus suus Zambri. Et infra: Irruens ergo Zambri percussit & occidit eum, & regnavit pro eo. De Sellum 4. Regum, 15. 10. Coniuraui autem contra eum (Zachariam Regem) Sellum filius Iabes, percussitque eum palam & interfecit, regnavitque pro eo. De Manahem ibidem versu 14. Et ascendit Manahem filius Gadi de Thersa, venitque in Samariam, & percussit Sellum filium Iabes*

in Samaria, & interfecit eum, regnavitq; pro eo. De Phacee ibidem vers. 25. Coniuravit contra eum (Phaceiam filium Manahem) Phacee filius Romelia, & percussit eum in Samaria, in turre domus regia, & cum eo quinquaginta viros de filijs Galaaditarum, & interfecit eum, regnavitq; pro eo. Denique de Osee ibidem versu 30. Coniuravit autem, & tetendit insidias Osee filius Ela contra Phacee filium Romelia, & percussit eum, & interfecit, regnavitq; pro eo.

11. QUARTA CONCLUSIO. Aliqui facti sunt Reges Hebræorum à Regibus gentilium; vt Ioachim à Pharaone Rege Ægypti: Et Sedecias à Nabuchodonosore Rege Babylonis. Nam Pharao deposuit Ioachaz Regem Iuda, & vinctum duxit in Ægyptum, ac in eius locum substituit Eliacim filium Iosæ. 4. Reg. 23. vers. 34. Similiter Nabuchodonosor, capta Ierusalem, deposuit Iochin Regem Iuda, & captiuū transtulit in Babylonem, subrogato in locum eius Sedecia. 4. Reg. 24. v. 15.

12. Argumenta, quæ initio allata sunt, nihil aliud probant, quàm populum publicè ac solenniter approbasse quorundam Regum, vel electionem, vel successionem: quod non negamus. Sic enim fieri solet, etiam hoc tempore. Quando enim eligitur novus Princeps aut Rex, vel quando filius succedit patri in regno, vel principatu; solet populus applaudere & consentire.

QVÆSTIO

QVÆSTIO VI.

Quo ritu inaugurati fuerint Reges Hebræorum?

1. **B**oni authores tradunt varios ritus ac ceremonias, quæ adhiberi solent in publica Regum consecratione seu inauguratione: Sunt autem hæ potissimum. Prima, Futurus Rex in throno seu solio collocabatur. 3. Reg. 1. 48. Secunda, Vngebatur à summo Sacerdote, tertio Regum 1. 39. & 2. Paralipomenon 2; 11. Tertia, ponebatur diadema super caput eius. 4. Regum 11. 12. & 2. Paralip. 23. 11. Quarta, Dabatur illi in manus liber Deuteronomij, in quo lex erat scripta. 2. Paralipomenon 23. 11. Quinta, Iurabat in legis obseruationem. Psalm. 118. 106. Sexta, Clamabatur à populo: *Viuat Rex.* 1. Regum 10. 24. & 3. Regum 1. 39. & 4. Regum 11. 12. Septima, fiebant sacrificia omnis generis. 1. Regum 11. 15. Octaua, Edebantur varia lætitiæ & approbationis signa: 1. Regum 11. 15. & 3. Regum 1. 40. Vide Abulensem 3. Regum 1. quæstione 37. & Serarium 1. Regum 10. in Commentario.

2. Notandum tamen est, aliquando plures, aliquando pauciores ritus fuisse adhibitos; nec sæper eo ordine, quo iam enumerati sunt. Quod aliquot exemplis demonstrabo. Inauguratio Saulis describitur primo Regum 10. 24. *Clamavit omnis populus, & ait: Viuat Rex.* Et capite 11. versu 15. *Perrexit omnis populus in Galgala, & fecerunt ibi Regem Saul coram Domino in Galgala, & immolauerunt*

ibi victimas pacificas coram Domino: Et letatus est Saul, & cuncti viri Israël nimis.

3. Inauguratio Salomonis, tertio Regum primo v. 38. Descendit ergo Sadoc Sacerdos, & Nathan Propheta, & Banaias filius Ioiada, & Cerethi, & Phelethi: Et imposuerunt Salomonem super mulam Regis David, & adduxerunt eum in Gihon. Sumpsitque Sadoc Sacerdos cornu olei de tabernaculo, & unxit Salomonem: Et cecinerunt buccina, & dixit omnis populus: Vivat Rex Salomon. Et ascendit uniuersa multitudo post eum, & populus canentium tibis, & letantium gaudio magno, & insonuit terra à clamore eorum. Et infra v. 47. Et ingressi serui Regis benedixerunt Domino nostro Regi David, dicentes: Amplificet Deus nomen Salomonis super nomen tuum, & magnificet thronum eius supra thronum tuum. Et adorauit Rex in lectulo suo: & locus est, Benedictus Dominus Deus Israël, qui dedit hodie sedentem in solio meo, videntibus oculis meis.

4. Inauguratio Ioas quarto Regum II. vers. 12. Ioiada Sacerdos produxit filium Regis, & posuit super eum diadema & testimonium, feceruntque Regem, & unxerunt: Et plaudentes manu, dixerunt: Vivat Rex. Et secundo Paralip. 23. 11. Et eduxerunt filium Regis, & imposuerunt ei diadema, & testimonium; dederuntque in manu eius tenendam legem, & constituuerunt eum Regem. Unxit quoque illum Ioiada Pontifex, & filij eius: imprecantique sunt ei, atque dixerunt: Vivat Rex.

QVÆSTIO

QVÆSTIO VII.

Quomodo uncti fuerint Reges Hebræorum?

1. **D**Vplex erat unctio Regum apud Hebræos: Vna priuata, altera publica. Priuata fiebat ante solennem inaugurationem: publica in ipsa solenni inauguratione. Priuatim uncti sunt Saul, David, Iehu, Saul à Samuele. in extrema parte ciuitatis, nullo alio præfente. 1. Reg. 9. 27. David ab eodè Samuele, in domo patris sui in Bethlehem. 1. Regum 16. 13. Iehu à filio Prophetæ, in cubiculo seorsum, nullo alio conscio. 4. Reg. 9. 6. Publicè uncti sunt David, Salomon, Ioas, Ioachaz. Et quidem de unctio Salomonis & Ioas dictum est quæstione præcedente. De unctio Ioachaz sic legimus 4. Regum 23. 30. Tulit populus terra Ioachaz filium Iosia, & unxerunt eum, & constituerunt eum Regem pro patre suo. De Dauide notandum est, ter unctum fuisse in Regem. Primò, priuatim à Samuele, in domo patris sui, vt paulò antè dixi. Secundò, publicè in Hebron, in Regem Iuda. 2. Regum 2. v. 4. Tertio publicè in Hebron, in Regem Israël. 2. Regum 5. v. 3.

2. Quæres, An fuerit aliquod discrimen inter unctioem Regum & Pontificum apud Hebræos? Respondeo. Fuit triplex discrimen. Primò, quia omnes Pontifices ex præscripto legis ungebantur: Et nisi uncti essent, non admittebantur ad officium pontificale. Exodi 29. 7. & Leuit. 8. 1. At nullum exstabat præceptum Dei, quo omnes Reges ad unctioem astringerentur. Secundò, Pontifices

semper ungebantur publice coram populo apud Tabernaculum Domini. Exodi 29. 4. & Leuit. 8. 3. At Reges aliquando priuatim, aliquando publice, vt dictum est. Tertio, Pontifices ungebantur oleo sancto, id est, unguento composito ex oleo, myrrha, cinnamomo, calamo, casia. Exodi 29. 7. & Exodi 30. 23. At Reges oleo simplici, id est, non composito ex supradictis aromatibus. Quod tamen aliqui negent, verissimum tamen est. Et tribus argumentis probari potest.

3. Primum sumitur ex lege Dei. Nam Deus præceperat, vt nullus hominum ungeretur oleo sancto, quale iam descriptum est, nisi Pontifex & Sacerdotes. Sic enim legimus Exod. 30. 30. *Aaron & filios eius unges, sanctificabisq; eos, vt sacerdotio fungamur tibi. Filiis quoque Israël dices: Hoc oleum unctionis sanctum erit tibi in generationes vestras. Caro hominis non ungetur ex eo, & iuxta compositionem eius non facietis aliud, quia sanctificatum est, & sanctum erit vobis. Homo, quicumque tale composuerit, & dederit ex eo, alieno, exterminabitur de populo suo.* Ex quo præcepto duo colligimus. 1. Quod nemo præter Aaronem & filios eius, id est, præter Pontificem & Sacerdotes, potuerit ungi oleo sancto, quod ex variis aromatibus confectum erat. 2. Quod nulli licuerit conficere simile oleum, aut alicui alteri communicare.

4. Alterum sumitur ex phrasi Scripturæ. Nam oleum sanctum, quo Pontifex & Sacerdotes utebantur, nunquam in Scriptura appellatur oleum simpliciter; sed oleum unctionis, vel oleum unctionis sanctum, vel oleum sanctæ unctionis, vel unguentum, Exodi 29. 7. *Oleum unctionis fundes super*

super caput eius. Et cap. 30. 25. *Faciesque unctionis oleum sanctum, unguentum compositum opere unguentarij.* Et infra, vers. 31. *Hoc oleum unctionis sanctum erit vobis.* Et Leuit. 21. 12. *Oleum sanctæ unctionis Dei sui super eum est.* Et alibi sapius. Et ratio est, quia non erat oleum simplex ac purum, sed unguentum confectum ex oleo & variis aromatibus, vt iam ante dixi: ac proinde non oleum simpliciter, sed oleum unctionis, vel unguentum appellari debuit. At oleum, quo Reges ungebantur, nunquam appellatur oleum unctionis, aut unguentum; sed oleum simpliciter, quia non erat compositum ex oleo & aromatibus, sed purum ac simplex oleum. 1. Reg. 10. 1. *Tulu Samuel lenticulam olei, & effudit super caput eius,* id est, Saulis. Et cap. 16. 1; *Tulu Samuel cornu olei, & unxit Dauidem in medio fratrum eius.* Et 4. Reg. 9. 1. *Tolle lenticulam olei, & fundes super caput eius,* nempe Iehu. Hinc infero, Reges non fuisse unctos oleo composito, quo Pontifex & Sacerdotes ungebantur, sed oleo puro ac simplici.

5. Tertium sumitur ex illis verbis Leuit. 21. 10. *Pontifex, id est, Sacerdos maximus inter fratres suos, super cuius caput fustum est unctionis oleum, & cuius manus in sacerdotio consecratae sunt; vestitusque est S. vestibus, caput suum non discooperiet, vestimenta non scindet, & ad omnem mortuum non ingredietur omnino: super patre quoque suo & matre non comaminabitur. Nec egredietur de Sanctis, ne polluat Sanctuarium Domini, quia oleum sanctæ unctionis Dei sui super eum est. Ego Dominus.* In quibus verbis continetur hæc lex, vt Pontifex externo ritu non iugeat mortuos, nec egressus è Sanctuario, prosequatur funera mortuorum, ne quidem parentum suorum. Et ratio legis

additur, quia oleum sanctæ vñtionis fufum est super caput eius; ac proinde nullo modo debet contaminari. Contaminaretur autem, si lugeret mortuos, aut funera eorum prosequeretur. Vnde sic argumentor: Ideo Pontifex non poterat lugere mortuos, aut eorū funera prosequi, quia oleum sanctæ Vñtionis fufum erat super caput eius. At Reges poterant lugere mortuos, & prosequi funera mortuorum. Hoc enim fecit Dauid in morte Saulis & Ionathæ, iuxta illud 2. Reg. 1. 11. *Apprehendens autem Dauid vestimenta sua, scidit, omnesque viri, qui erant cum eo, & planxerunt, & fleuerunt, & ieiunauerunt vsque ad vesperam super Saul, & super Ionathan filium eius.* Ergo oleum sanctæ Vñtionis non erat fufum super caput Regum.

6. Vbi notandum est discrimen inter Pontificem, Sacerdotes & Reges. Solus Pontifex vngebatur oleo vñtionis in capite, & ideo non lugerat vltos mortuos, ne quidem parentes. Sacerdotes non vngebantur quidem in capite, sed tamen in vestibus aspergebantur, partim in sanguine arietis immolati, partim oleo sanctæ Vñtionis, Exodi 29. 21. Et ideo poterant quidem lugere propinquos & consanguineos, non tamen alios. Leuit. 21. 2. Reges nec in capite, nec in vestibus habebant oleum sanctæ Vñtionis, sed oleum simplex & vulgare, & ideo poterant lugere omnes mortuos, quos volebant. Sic Dauid luxit filium suum Absalonem. 2. Reg. 18. 33. & cap. 19. 1. Sic luxit Abner filium Ner, & feretrum illius ad sepulturam secutus est. 2. Reg. 3. 31.

7. Præter hæc tria argumenta, quæ videntur esse solida, accedunt alia tria, valdè probabilia.

Primum,

Primum, quia oleum sanctæ Vñtionis non poterat attraheri, nisi à Pontifice & Sacerdotibus: At Saul, Dauid, Iehu non sunt vñti à Pontifice vel Sacerdotibus, sed à Prophetis: Nō ergo vñti sunt oleo sanctæ Vñtionis. Alterum, quia Helias Prophetæ à Deo iussus est vngere Iehu in Regem Israël, & Hazaëlem in Regem Syriæ, & Helisæum in Prophetam. 3. Reg. 19. 15. Et verisimile est, quod ex eadem lenticula, vel ex eodē cornu olei potuisset eos vngere. At Hazaëlem nō poterat vngere oleo sanctæ Vñtionis, quia erat homo gentilis. Ergo verisimile est, nec Iehu, nec Helisæum oleo sancto, sed simplici vñctos esse. Tertium, quia Dauid ter vñctus est, vt supra dixi. Nec credibile est, toties vñctum esse oleo sancto; quia ne quidē Pontifex, pro quo factū erat oleū sanctū, toties vngebatur.

8. Dices: Dauid & Salomon videntur vñti esse oleo sancto. De Dauide constat ex illo Psal. 88. 21. *Inueni Dauid seruum meū: oleo sancto meo vñxi eum.* De Salomone ex illo 3. Reg. 1. 39. *Sumpsit Sadoc Sacerdos cornu olei de Tabernaculo, & vñxit Salomonem.* At oleum, quod in Tabernaculo asseruabatur, erat sanctū. Respondeo. Authores hic dissentiunt. Aliqui putant, oleum sanctū cōmune fuisse Regibus & Sacerdotibus. Hoc iam refutatū est. Alij Dauidem & Salomonem ex peculiari dispensatione vñctos esse oleo sancto. Ita Genebrard. in Psal. 21. vbi ex Cabala & traditione Hebræorum hæc asserit. Primò ex cōsilio Samuelis & Prophetarum illius temporis, dispensatū fuisse cum Dauide, & reliquis Regibus familiæ Dauidicæ, vt vngerentur oleo sacerdotali: non autē cum aliis Regibus. Itaque Saulem, Iehu, Hazaëlem, non fuisse

vinctos oleo sacerdotali. 2. Id propterea factū esse, quia Christus erat nasciturus ex familia Davidis. 3. Externam & corporalem vñtionē Davidis & Salomonis, fuisse typū seu figuram internæ & spiritalis vñtionis Christi. 4. Tametsi Pontifices, & Reges familiæ Davidis, fuerint vñcti eodem oleo sancto; Reges tamen vinctos fuisse per modū coronæ: Pontifices, per modū crucis decussatæ. 5. Illud oleum sanctū, (quod à Mose confectū erat) durasse à tempore Mosis vsque ad captiuitatem Babylonicā, id est, per nongētos annos; & tametsi omnes Pontifices & Reges familiæ Davidis, ex eo fuerint vñcti, nunquā tamen diminutum esse, sed per miraculū, integrū perstitisse. 6. Pontifices post captiuitatem Babylonicā vñctos fuisse oleo nouo, quod ad similitudinem prioris erat confectum.

9. Alij rectius sentiunt, nec Dauidem, nec Salomonem, nec vllum alium Regem potuisse vngi oleo Pontificali. Ita Oleaster, Caietan. Lippoman. quos citat & sequitur noster Lorin. in Psal. 88. v. 2. Et hoc conuincunt argumenta superius à nobis allata. Nec obstat illud: *Oleo sancto meo unxi eū.* Nam inde non sequitur, Dauidem vñctum fuisse oleo vñtionis, seu vnguento cōposito ex oleo & variis aromatib. (de quo solo hīc disputamus) sed tantum vñctum fuisse oleo sancto. At oleum sanctum latius patet, quā oleum vñtionis Pontificali. Cum enim duplex oleū fuerit vsitatū in lege Mosāica; alterum compositū ex oleo & aromatibus, alterum simplex ac purum: vtrumque poterat dici sanctū, sed diuerso modo. Oleum vñtionis dicebatur sanctū, quia per illud sanctificabantur & consecrabantur Pontifices & Sacerdotes.

Oleum

Oleum simplex, quo vñctus est Dauid, & alij Reges ac Prophetæ, dicebatur sanctum, ratione mysterij; quia erat figura illius olei, quo postea sanctificatus est Christus. Vnde sicut de Dauide dicitur; *Oleo sancto meo unxi eum*; ita de Christo: *Vnxit te Deus oleo latitæ, præ confortibus tuis.* Psal. 44. 10.

10. Neque verum est, quod obiicitur, non aliud oleum quam oleum vñtionis, quo vñgebantur Pontifices & Sacerdotes, asseruatū fuisse in Tabernaculo. Nam præter illud asseruabatur etiā oleum, quo quotidie lucernæ instaurabantur à Sacerdotibus, de quo Leuit. 24. *Præcipe filiis Israel ut adferant tibi oleum de oleis purissimum, ac lucidum, ad concinandas lucernas iugiter, extra velum testimonij in Tabernaculo fœderis.* Cur similiter non poterat asseruari oleum pro vngendis Regibus & Prophetis?

11. Quod dicitur de facta dispensatione, non est probabile. Nam neque Samuel, neque alij Prophetæ poterant dispensare in lege diuina, quæ vtabat, ne quis alius præter Pontifices & sacerdotes, vngeretur oleo vñtionis. Multo minus alij, ex eorum consilio, poterant dispensare. Quod additur, vñtionem Davidis fuisse figuram vñtionis Christi, lubens concessero. De quo paulò post. Nec improbabile est, oleum vñtionis per nongentos annos, sine vlla sui diminutione, suffecisse pro vngendis Pontificibus & sacerdotibus. Nam etiam Rhemis in Gallia, conseruatur ampulla cum sacro Chrismate, quæ similiter sine vlla sui diminutione, per mille & centum annos suffecit pro vngendis Regibus. De qua Genebrard, & Lorin. loco citato. Reliqua quæ adferuntur, parum ad rem faciunt.

12. Quæ

12. *Quæres:* Quare Reges fuerint uncti in veteri Testamento? Non disputo iam de genere olei, de quo satis dictum est, sed de ipsa unctione, quare adhibita fuerit in Regum inauguratione? Respondeo. Adhibita fuit propter has causas. Primò, vt sicut per unctionem Pontificum significabatur summa illorum dignitas & excellentia inter Ministros Synagogæ: ita per unctionem Regum significaretur summa illorum dignitas & excellentia inter Principes seculares. (Abulens. in 1. Reg. 10. quæst. 1.) 2. vt per hanc ceremoniã insinuaretur Regibus dari gratiam & robur animi, ad defensionem religionis & subditorum. (Augustinus Triumphus de potest. Ecclesiastica quæst. 38. artic. 2.) Tertiò, vt repræsentarent Messiam, siue Christum Regem. Sicut enim Pontifices per suam unctionem, erant figura Christi Pontificis; ita Reges per suam unctionem erant figura Christi Regis. Vnde Reges in Scriptura vocantur Christi Domini, vt patet 1. Reg. 24. 7. vbi Dauid loquens de Saule, ait: *Propius sit mihi Dominus, ne faciam hanc rem Domino meo, Christo Domini, vt mittam manum meam in eum, quia Christus Domini est.* Et 2. Reg. 1. 14. de eodem: *Quare non timuisti mittere manum tuam, vt occideres Christum Domini?* Et Psal. 104. 15. *Nolite tingere Christos meos.* Et Isaia 45. 1. *Hæc dicit Dominus Christo meo Cyro.* Vide Seraphium lib. 1. Reg. cap. 10. in Commentario.

QVÆ

QVÆSTIO VIII.

Quod fuerit officium Regum apud Hebræos?

1. **O**fficium Regis summatim describitur Deut. 17. 18. his verbis: *Postquam sederit in solio regni sui, describat sibi Deuteronomium legis huius in volumine, accipiens exemplar à Sacerdotibus Leuitica tribus, & habeat secum, legetque illud omnibus diebus vite sue, vt discat timere Dominum Deum suum, & custodire verba & ceremonias eius, quæ in lege præcepta sunt, nec eleuetur cor eius in superbiam super fratres suos; neque declinet in partem dextram vel sinistram, vt longo tempore regnet ipse, & filij eius super Israël.*

2. Hic tria potissimum præscribuntur Regi. Primò, vt habeat apud se exemplar legis Deuteronomij: illud assidue legat: præcepta eius custodiat, Quod etiam mandatum fuit Iosue cap. 1. v. 8. *Non recedat volumen legis huius de ore tuo: sed meditaberis in eo diebus ac noctibus, vt custodias & facias omnia, quæ scripta sunt in eo: tunc diriges viam tuam, & intelliges eam.* Contra hoc peccarunt aliqui Reges Iuda, præsertim qui Iosiam proximè præcesserunt. Nam tempore Iosia, repertus est liber Deuteronomij in domo Domini, vbi multo tempore latuerat occultus & incognitus. 2. Paralip. 34. 14. Vnde necesse est, proximos illius antecessores, Manassen & Amon, nec habuisse, nec seruasse legem Deuteronomij. Quod etiam dicendum est de Regibus Israël, qui omnes, vt dixi, fuerunt idololatæ. Longè aliter Dauid, qui de seipso fatetur Ps. 118. 93. *Quomodo dilexi legem tuam Domine: tota die meditatio mea est.*

3. Se

3. Secundò, vt non superbè efferat se supra fratres suos, id est, supra Hebræos, vel supra gentem suam. Rex enim debebat eligi ex gente Hebræorum, Hebræus ex Hebræis, iuxta illud Deut. vers. 17. 15. *Non poteris alterius gentis hominem Regem facere, qui non sit frater tuus.* At frater non debet se superbè eleuare supra fratrem. Non, quod non possit autoritate vel iurisdictione, aut alio titulo esse superior suo fratre: sed quod non debeat prætextu regiæ dignitatis & eminentiæ, vel opprimere subditos, vel facere contra fraternâ charitatem. Cõtra hoc peccauit Salomon, qui grauißimum iugum imposuit suis subditis, immoderatas exactiones & tributa ab iis exigendo. 3. Regum 12. 4. Et Roboam filius eius, qui rogatus, vt minueret aliquid de grauißimo illo iugo, respondit: *Pater meus posuit super vos iugum graue: Ego autem addam super iugum vestrum. Pater meus caecidit vos flagellis: Ego autem cadam vos scorpionibus.* ibidem v. 11. Et Achab, qui iniuste occidit Naboth, & vineam eius occupauit. 3. Reg. 21. v. 16. Et alij multi.

4. Tertiò vt non declinet in partem dextram vel sinistram. Quod potest dupliciter intelligi. Primò, vt seruet iustitiam, & ab ea non declinet, vel in dextram, vel in sinistram partem: quod solet fieri, vel ex fauore & acceptione personarum; vel ex spe lucri & utilitatis; vel ex odio. aut alia peruerfa affectione. Secundò, vt constanter & perfectè custodiat legem Dei. Hic sensus colligitur ex illo Deut. 28. 14. *Si audieris mandata Domini Dei tui, quæ ego precipio tibi hodie, & non declinaueris ab eis, neque ad dextram, neque ad sinistram, &c.* Et c. 31. v. 29. *Non, quod post mortem meam iniquè ageris, & declinabitis euo de via, quam præcepi vobis, id est, Non eritis constan-*

tes in obseruatione legis Dei. Et Iosue 1. vers. 7. *Confortare igitur & esto robustus, vt custodias, & facias omnem legem, quam præcepi tibi. Moses seruus meus: ne declines ab ea ad dextram vel ad sinistram.* Vbi hortatur illum ad constantiam in obseruatione legis. Hanc constantiam habuit Dauid, Psal. 118. 157. *Multi qui persequuntur me, & tribulant me: à testimoniis tuis non declinaui.* Non habuit Saul, Salomõ, Roboam, Ieroboam, Ioas, Amasias, qui initio quidem seruauerunt legem, sed postea ab ea declinauerunt, & impij facti sunt. De quibus supra.

5. Præmium autem temporale, quod constitutum est Regi, qui hæc tria seruauerit, insinuatur illis verbis: *Vt longo tempore regnet ipse, & sitij eius super Israël.* Quod non contigit Sauli qui post bienniũ amisit ius regni, nec potuit illud transferre in filios suos; sed in familiam Davidis à Deo translatum est. Nec Salomoni, qui filio suo reliquit minimam regni partem. Nec Ieroboam, Baasa, Ichu, & similibus, qui propter peccata sua meruerunt spoliari regno, vel in se, vel in proximis filiis suis: Neque potuerunt ultra tertium aut quartum hæredem, illud propagare. Quo spectant sequentia testimonia. 1. Reg. 13. 13. *Dixit Samuel ad Saul: Stultè egisti, nec custodisti mandata Domini Dei tui, quæ præcepi tibi. Quod si non fecisses iam nunc præparasses Dominus regnum tuum super Israël in sempiternum; sed nequaquã regnum tuum ultra consurget.* Et cap. 15. 26. *Proiecisti sermonem Domini, & proiecit te Dominus, ne sis Rex super Israël.* Et infra: *Scidit Dominus regnum Israël à te hodie, & tradidit illud proximo tuo meliori te.* Et Ecclesiast. 10. 8. *Regnum à gente in gentem transferitur, propter iniustitias, & iniurias, & conumelias, & diuersos dolos.* Non
de

defunt exempla Christianorum Regum ac Principum.

QVÆSTIO IX.

Quod fuerit ius Regum in subditos?

1. **H**Oc Samuel ostendit 1. Reg. 8. 11. his verbis: *Hoc erit ius Regis, qui imperaturus est vobis: Filios vestros tollet, & ponet in curribus suis, facietque sibi equites & præcursores quadrigarum suarum: Et constituet sibi tribunos, & centuriones, & aratores agrorum suorum, & messorum segetum, & fabros armorum & currum suorum. Filias quoque vestras faciet sibi vnguentarias, & focarias, & panificas. Agros quoque vestros, & vineas, & oliueta optima tollet, & dabit seruis suis. Sed & segetes vestras, & vinearum redditus addecimabit, ut det Eunuchis & famulis suis. Seruos etiam vestros, & ancillas, & iuuenes optimos, & asinos auferet, & ponet in opere suo. Greges quoque vestros addecimabit, vosque eritis ei serui. Et clamabitis in die illa à facie Regis vestri, quem elegistis vobis: & non exaudiet vos Dominus in die illa, quia petistis vobis Regem.*

2. **Q**uæres 1. Quale fuerit hoc ius regale: Respondeo. Fuit ius tyrannicæ potestatis, quod Reges gentiliū solent sibi usurpare, vt rectè docet D. Thomas in 1. 2. quæst. 105. a. 1. ad 5. Serarius 1. Reg. 8. Turnicellus in Annalibus, anno mudi 2959. num. 3. Azor 2. p. Instit. Moralium lib. 11. cap. 4. & plures alij. Et probatur primo, quia tria potissimum cōtinentur hoc iure. 1. Subditos, qui liberi sunt, facere mancipia, & in seruitutem redigere. 2. Eorū filios & filias pro libito in propria seruitutis & commoda destina

destinare. 3. Eorum vineas, agros, oliueta, & alia bona externa, vel penitus auferre, vel omni tributorum genere vexare. At hæc tria, nec iure naturali, nec diuino licita sunt; sed tantum usurpantur iure quodam, seu consuetudine tyrannorum.

Secundò, quia populus petierat à Samuele talem Regem sibi dari, qualem habebant aliæ gentes. 1. Reg. 8. v. 5. *Constituere nobis Regem, vt indices nos, sicut & vniuersa habent nationes.* Et infra vers. 19. *Rex erit super nos: & erimus nos quoque, sicut omnes gentes.* Itaque Samuel volens eos deterrere ab hac petitione (qua grauitè Deum offendebant) prædixit illis ius, quo vti solent Reges gentiliū, vt eo audito mutarent sententiam.

Tertiò, quia si illud ius, de quo Samuel loquitur, esset verum ac legitimum ius regium; certè Achab Rex non peccasset, petendo vineam Naboth, quia vsus fuisset suo iure: sed potius peccasset Naboth, non obtemperando Regi, vtenti suo iure. At hoc falsum est: Ergo & illud ex quo sequitur.

Quartò, consentit Clemens Alexandrinus lib. 3. Pædagogi cap. 4. vbi sic ait: *Deus petenti Regem populo, non humanum pollicetur Dominum, sed quendam se insolentem daturum eis minatur tyrannum, libidini & voluptati deditum.* Et D. Gregorius lib. 4. expositio- nis cap. 1. *Iura hominum proponuntur contemnentibus iura Dei: & his, qui mitia & salubria diuinitatis consilia spreuerant, dura & importabilia humane seruitutis onera predicuntur.* Et ibidem: *Ad hoc Propheta graue ius Regis exposuit, vt nequaquam peteretur.*

3. **Q**uæres 2. An hoc ius fuerit concessum Regibus, ita vt licitè potuerint illud usurpare?